

Nyhet

Islands ordförandeskap 2014:
Maskuliniteten står i fokus

Nyhet

Ger statistiken en rättvis bild av
ungdomsarbetslösheten?

Portrett

Kaj Leo Johannesen: Färöarnas
utmaning är att behålla ungdomen

Nyhet

Utrikesfödda är en viktig
arbetskraftsresurs

11. Desember 2013

Nyhetsbrev fra Arbeidsliv i Norden 9/2013

Nyhetsbrev fra Arbeidsliv i Norden 9/2013

Tema: Europa letar efter nya sätt att skapa jobb

Finansiert
av Nordisk
ministerråd

ARBEIDSLIV I NORDEN

Arbeidsforskningsinstituttet
OsloMet - storbyuniversitetet
Postboks 4 St. Olavs plass, 0130 Oslo

UTGIVER

Arbeidsforskningsinstituttet
På oppdrag fra Nordisk ministerråd
Nordisk ministerråd er ikke ansvarlig for
innholdet i artiklene

ANSVARLIG REDAKTØR

Björn Lindahl

EMAIL

ainredaksjon@gmail.com

WEB

www.arbeidslivinorden.org

Nyhetsbrevet utgis i en e-postutgave,
som kan bestilles gratis fra
www.arbeidslivinorden.org

ISSN 0809-9456 tildelt: Arbeidsliv i
Norden (online)

Innhold

Ledare: Det gjelder att tänka nytt	3
Fra udsat kvinde til strikkepige	4
Partnerskap ses som en lösning för fler jobb i Europa.....	7
Arbetsgivare behöver hjälp med att anställa utsatta	10
Begagnade cyklar ett sätt att hitta till arbetsmarknaden.....	12
Kaj Leo Johannesen: Färöarnas utmaning är att behålla ungdomen	14
Islands ordförandeskap 2014: Maskuliniteten står i fokus.....	17
Utrikesfödda är en viktig arbeidskraftsresurs	18
Ger statistiken en rättvis bild av ungdomsarbetslösheten?.....	20
Sveriges transportbransch ser på allmängiltiga kollektivavtal.....	22
Direkte fra Roma: Berlusconi er ute. Hva nå Italia?	24

Ledare: Det gäller att tänka nytt

På Employment Forum i Bryssel, en arbetslivskonferens med deltagare från hela Europa, var det ett budskap som hamrades in: Det hjälper inte hur mycket arbetslösa än tränas om det inte skapas jobb. Men hur? Det gäller att tänka nytt.

KOMMENTAR

10.12.2013

AV BJÖRN LINDAHL, TF CHEFREDAKTÖR

Ett sätt är att satsa på sociala verksamheter och människor som vill något mer än att bara tjäna pengar. Sådana som vill att arbetet också ska ge grupper som normalt står utanför arbetsmarknaden, som de med psykiska problem, invandrare eller ungdomar som varken är i jobb, utbildningen eller praktik, en chans.

Det kan handla om invandrarkvinnor som får utnyttja sina färdigheter att sticka, som i det danska projektet mormor.nu, eller om att ta hand om trasiga cyklar, renovera dem och sälja dem, som Karocikel i Slovenien – och därmed också få en viktig arbetsträning.

Ingen säger att det är lätt. I Finland har man sett på hur arbetsgivarna kan få det stöd de behöver för att anställa utsatta grupper i projektet Mood for Work.

Något av samma tankegång ligger bakom svenska Nationella kunder, som drivs av Arbetsförmedlingen i Sverige.

Genom projektet erbjuds stora företag som Swedbank, Clas Ohlson och H&M, att ha en nationell kontakt på Arbetsförmedlingen, istället för med respektive lokalt kontor.

Ett syfte är att underlätta matchningen, det vill säga koppla ihop företagets rekryteringsbehov med kompetens som är ledig i hela landet. Företagen kan också öppna sina verksamheter för ungdomar som står långt från arbetsmarknaden med stöd av Arbetsförmedlingen och alla deras resurser.

Goda idéer finns i alla länder, oavsett ekonomisk situation. Inspirationen kan lika gärna komma från en av de små och nya medlemmarna i Unionen, som Slovenien.

- Karocikel är det som vi tycker var mest inspirerande, avslöjade de svenska representanterna från Klara Livet, ett projekt i Blekinge, till Arbeidsliv i Norden under en lunchpaus.

Förhållandet mellan liten och stor ställs också på sin spets i fiskekonflikten om sill och makrill, där EU och Norge bo-

jkottar Färöarna. Det självstyrande området som leds av lagmannen Kaj Leo Johannesen får varken lossa dessa fiskeslag i EU:s hamnar eller sälja bearbetade produkter baserade på sill och makrill. Men bojkotten har fått effekten att sysselsättningen nu ökar på Färöarna när fisken istället bearbetas där. Och som Kaj Leo Johannesen påpekar, inte utan en viss snärt: Det finns afrikanska länder med bättre köpkraft än många EU-länder just nu.

Den faste stab i Mormor.nu diskuterer en ny kollektionsprøve. Fra venstre: Dia Dahl, Loubna Bouayadi, Nina Brandi, Dianna Martine Lindemann og Vivi Søborg.

Fra udsat kvinde til strikkepige

Den danske sociale entreprenør Nina Brandi involverer med succes langtidsledige og udsatte kvinder i sin strikkevirksomhed mormor.nu, der sælger hjemme- og maskinstrik til hele verden.

TEMA

10.12.2013

TEKST: MARIE PREISLER, FOTO: TOMAS BERTELSEN

Rundt om i Danmark sidder 130 bedstemødre og strikker børnetøj til virksomheden Mormor.nu, der netop har sendt en stor leverance afsted til en kunde i Korea. Kundelisten og produktsortimentet vokser støt. Seneste nyskabelse er strikvarer til voksne, som bliver fremstillet og solgt af kvinder, der har været uden for det danske arbejdsmarked i årevis.

En af dem er Dianna Martine Lindemann, hun er 31 år og har været på kontakthjælp i seks år, før det kommunale jobcenter i Frederiksberg Kommune i foråret 2013 tilbød hende

et strikkekursus hos mormor.nu. Kurset gik så godt, at hun bagefter kom i jobpraktik hos mormor.nu, og bagefter blev hun ansat i virksomheden. I første omgang med løntilskud fra kommunen, men hun er på vej til at få job i mormor.nu på helt almindelige vilkår.

- Jeg har ingen uddannelse, en asperger-diagnose og har haft det svært med forandringer, så der er aldrig lykkedes for mig at have et rigtigt job - før nu. Det her job er lige mig, og jeg

føler mig meget heldig at lave noget, jeg godt kan lide, siger Dianna Martine Lindemann.

Hun arbejder 30 timer om ugen for mormor.nu og udfører en række arbejdsopgaver, eksempelvis udvikler hun strikkedesigns, opdaterer webbutikken, pakker ordrer og betjener kunder i butikken.

Følte pligt til socialt ansvar

Hendes arbejdsgiver, Nina Brandi, har stået i spidsen for mormor.nu de seneste seks år. Hun har længe haft en drøm om at supplere virksomheden produktion af strik til børn med strik til voksne og ville samtidig gerne taget et større socialt ansvar ved at tilknytte nogle udsatte kvinder, eksempelvis indvandrerkvinder, da det ikke kræver gode danskundskaber at betjene strikkemaskiner, forklarer hun.

- Virksomheden voksede ikke så hurtigt, som jeg gerne ville have. Der er grænser for, hvor meget mine 130 strikkedamer rundt om i landet kan nå at strikke til mig. Så jeg ville i gang med at bruge strikkemaskiner og synes samtidig, at jeg som virksomhedsejer har pligt til at løfte et socialt ansvar.

Hun gik derfor til Den sociale Kapitalfond, der sagde ja til at yde et lån og rådgivning, og fik et samarbejde i stand med Frederiksberg Kommunes særlige afklarings- og beskæftigelsesenhed, F86, om at tilbyde et kursus i maskinstrikning hos mormor.nu til kvinder, der har svært ved at komme ind på arbejdsmarkedet i job.

Syv kvinder gik i gang med kurset, alle gennemførte og med så godt resultat, at Nina Brandi var parat til at lade dem alle sammen fortsætte i jobpraktik, og det sagde F86 ja til. I dag - ni måneder efter strikkekursets start - er fire af de syv kvinder stadig tilknyttet mormor.nu. To af dem er fortsat i jobpraktik, en tredje er blevet ansat på lageret 23 timer om ugen.

Noget at stå op til

Lagermedarbejderen hedder Loubna Bouayadi. Hun er fra Marokko og den eneste af de fire indvandrerkvinder, der startede på strikkekurset, som stadig er i virksomheden.

- At få job i Danmark kræver dansk jobberfaring, så det har været svært for mig at finde arbejde. Jeg er rigtig glad for at være her. Vi hygger os rigtig meget sammen, siger Loubna Bouayadi.

Dia Dahl er enig. Hun er 41 år og uddannet beklædningsdesigner men har været uden for arbejdsmarkedet i en årrække på grund af personlige problemer. Hun er nu i jobpraktik i mormor.nu, og det har givet hende markant større livskvalitet:

- Det har hjulpet mig til at få min hverdag til at hænge sammen, og det er meget berigende at opleve, at nogen har brug for det, jeg kan og gør og at vide, at der går nogen rundt i verden med tøj, som jeg har været med til at lave, siger hun.

Mens hun fortæller, betjener hun en af strikkemaskinerne. Det foregår på gammeldags manér med hulkort.

Nina Brandi er glad for "strikkepigerne", som hun kalder sine medarbejdere. Og hun er klar til at tage flere udsatte kvinder ind i sin virksomhed, selvom oplæringen tager meget mere af hendes tid, end hun havde forventet.

- Jeg har lært undervejs, at langtidsledige typisk har mange flere problemer end ledighed. Flere af mine strikkepiger har psykiske problemer og andre svære forhold privat, som gør det umuligt at gå ind og passe et almindeligt job fra første dag. Det har taget tid, men bagefter har jeg nogle ekstremt loyale medarbejdere, siger hun.

Hun havde for nylig besøg af den danske beskæftigelsesminister, Mette Frederiksen, der gav udtryk for, at hun gerne ser mange flere initiativer som mormor.nu og flere af den type samarbejder med jobcentre.

Ingen universalløsning

Frederiksberg Kommunes jobcenter er også tilfreds med samarbejdet med mormor.nu, fastslår Johanne Schneider, kontorchef i F86:

- Det er startet meget lovende. Kvinderne har været meget motiverede, og hvis bare to ud af de første otte kvinder, der har været på strikkekursus og i jobpraktik hos mormor.nu,

ender med at komme i arbejde, er det samtidig en god forretning for kommunen.

Hun ser et initiativ som mormor.nu som et godt bidrag til at få langtidsledige og udsatte borgere ind på arbejdsmarkedet men advarer mod at tro, at socialøkonomiske virksomheder og socialt entreprenørskab kan løse opgaven for alle langtidsledige.

- Det er en kæmpe stor udfordring for os som samfund, at der er en gruppe mennesker, som er skrøbelige og hvis liv let vælter, så de ikke kan passe et arbejde. Det er svært at tåle for en virksomhed, der skal løbe rundt og tjene penge, så det er ikke alle, der kan rummes.

Der er også brug for partnerskaber mellem virksomheder og det offentlige og for projekter, der har en socialøkonomisk tankegang men er offentlige jobprojekter, vurderer kon-torchefen.

Ikke alt kan sættes på formel

Mormor.nu har fået støtte fra Trygfonden og fra Den Sociale Kapitalfond, der er Danmarks første sociale venturefond. Den sociale Kapitalfonds direktør Lars Jannick Johansen har i en årrække arbejdet med sociale iværksættere som rådgiver, bestyrelsesmedlem og strategiudvikler. Han er meget tilfreds med de foreløbige sociale resultater af investeringen i mormor.nu.

- Det er en spændende socialøkonomisk virksomhed, der arbejdet på et felt, som vi finder meget perspektivrigt, nemlig at indlemme meget udsatte grupper på arbejdsmarkedet. Og de foreløbige resultater er positive. Flere af de deltagende kvinder er stadig i virksomheden, og det har aldrig været forventningen, at alle kvinderne endte med et fast job. Det er mormor.nu for lille til at rumme, siger han.

Han ser det som en vigtig opgave at støtte sociale entreprenører i at gøre deres forretningskoncept konkurrencedygtigt. Sparring og højt kvalificeret rådgivning om virksomhedsdrift er derfor centrale elementer i den støtte, som Den Sociale Kapitalfond yder til foreløbig fire danske virksomheder.

Men uanset hvor dygtigt drevet socialøkonomiske virksomheder bliver og hvor mange der kommer, vil de aldrig kunne erstatte socialt arbejde, fastslår Lars Jannick Johansen.

- Potentialet i socialt entreprenørskab er stort. De kan formentlig være med til at hjælpe mange udsatte ind på arbejdsmarkedet, men ikke alt socialt arbejde kan sættes på forretningsformel. Der er en gruppe borgere med så tunge sociale og personlige problemer, at vi er nødt til at acceptere en randzone af projekter med socialøkonomiske elementer men som ikke kan drives som en forretning.

Behov for nordisk samarbejde

Han er overbevist om, at socialt entreprenørskab kan fremmes ved at Norden samarbejder tættere om sociale investeringer.

- Sammen vil de nordiske lande stå stærkere, når EU bevilger midler til området, og de nordiske markeder er hver især små men ligner hinanden og er på cirka samme niveau i forhold til sociale virksomheder, så vi kan få stor værdi ved at slå vores erfaringer og ressourcer sammen, siger han.

Han var medlem af den danske regerings særlige udvalg for socialøkonomiske virksomheder, som i sensommeren 2013 fremlagde en stribe anbefalinger til, hvordan socialøkonomiske virksomheder kan bidrage til at få flere mennesker med sociale problemer tilknytning til arbejdsmarkedet. Foreløbig er ikke mange socialøkonomiske virksomheder i Danmark, og de er generelt små. Men antallet er i stærk vækst, men det kræver et langt sejt træk at øge antallet og der er brug for en national strategi, fastslog udvalget.

Susanne Tillqvist från EY har arbetat med satsningen "Nationella kunder".

Partnerskap ses som en lösning för fler jobb i Europa

Arbetsmarknadsåtgärder och utbildningar av olika slag räcker inte, hur bra de än är. Det centrala är att skapa jobb och det måste ske i samarbete mellan de offentliga, privata och civila sektorerna. Det var en av slutsatserna när experter inom arbetsmarknadsområdet möttes på det årliga Employment Forum i Bryssel.

TEMA

10.12.2013

TEXT: GUNHILD WALLIN, FOTO: BJÖRN LINDAHL

I ett grupprum på hotell Crowne Plaza i Bryssel visas en bild av böljande ängar och blå berg. Den är otvetydigt tagen någonstans i Sverige och visar en till synes tidlös idyll. Nästa bild visar upploppen i Stockholmsförorten Husby hösten 2013. Två bilder från samma land men i total kontrast. Idyllen är förbytt till brinnande bilar och arga ungdomar. Skillnaden mellan de två bilderna handlar om ungdomsarbetslöshet.

- Desperata människor gör desperata saker. Vi måste undvika att vi får en förlorad generation, säger Susanne Tillqvist, delägare i EY, som tidigare hette Ernst&Young.

Hon är moderator av seminariet "Together private and public sector map a path to tackle youth employment", en av många programpunkter på Employment Forum som hålls varje november i Bryssel och som samlar aktörer inom arbetsmarknadsområdet från hela Europa. I år är temat behovet av att initiera och driva förändring för att uppnå hållbar tillväxt och

under två dagar diskuteras olika aspekter på jobbskapande i Europa.

Dyster utgångspunkt

Men även om syftet är att vara kreativ och blicka framåt är situationen i delar av Europa idag lika dystert som hällregnet utanför hotellet på konferensens första dag. De fakta som presenteras av ungdomsarbetslösheten i Europa är alarmerande. I oktober 2013 var 65 procent av de grekiska ungdomarna under 25 arbetslösa och 65 procent av de spanska ungdomarna. En av fem under 35 år har aldrig haft ett jobb. 7,7 miljoner ungdomar mellan 15 - 24 år i EU 28 tillhör den så kallade NEET:s gruppen, det vill säga ungdomar som varken jobbar, pluggar eller har praktik. Den höga arbetslösheten är inte bara ett problem för de som saknar jobb. Den hotar också grundläggande värden som förtroende i de samhällen som är värst drabbade, poängterar flera av paneldeltagarna.

Samtidigt visar statistik att ungdomsarbetslösheten skiljer sig markant mellan olika länder i EU. I Tyskland är den till exempel bara 7,1 procent. Så vad finns att lära av det tycka exemplet? En förklaring som ges är att man där lyckats kombinera yrkespraktik och utbildning – en av flera lösningar som diskuteras under konferensen.

Det är utifrån dessa fakta om arbetslöshetens allvar, men också utifrån goda exempel, som åtgärder och idéer ska bollas och ge nya idéer. Här krävs att vara både reaktiv – att komma till rätta med ungdomsarbetslösheten - och proaktiv - för att undvika flaskhalsar och för att kunna möta snabba samhällsförändringar. Blicken framåt vilar på tre ben – skapa nya jobb, inkludera de marginaliserade och effektiv matchning. Genom samarbete vill man finna nya kreativa lösningar för ett framtida Europa. Dagordningen rymmer programpunkter som behandlar hur man kan underlätta övergång mellan utbildning och arbetsliv, hur lediga jobba kan matcha kompetens och hur det går att tänka nytt både kring företagande och samarbeten mellan offentliga, privata och ideella sektorer.

Den enda konstanten är förändring, säger Massimiliano Mascherini, forskningsledare på Eurofond och huvudförfattare till boken "NEET:s young people Not in Employment, Education and Training – Characteristics, Costs and Policy Responses". Då räcker det inte med utbildningar och åtgärder.

- Vi kan vara hur effektiva i våra åtgärder som helst, men det räcker inte om det inte finns jobb. Det är det viktigaste – att skapa jobb, säger han.

Socialt ansvarstagande

Så hur kan samarbeten mellan offentligt och privat se ut som öppnar arbetsmarknaden för de som länge varit utan jobb? Ett exempel hämtas från Sverige och det seminarium som Susanne Tillqvist från EY leder. Hon har arbetat med frågor som rör arbetsmarknaden i sex år och på olika sätt kommit

i kontakt med program och projekt som rör ämnet. Ett projekt, som också presenterades på seminariet, är "Nationella kunder", som drivs av Arbetsförmedlingen i Sverige.

Genom projektet erbjuds stora företag med verksamhet över hela landet möjligheten att ha en nationell kontakt på Arbetsförmedlingen istället för med respektive lokalt kontor. Ett syfte är att underlätta matchningen, det vill säga koppla ihop företagets rekryteringsbehov med kompetens som är ledig i hela landet, och att samtidigt få tillgång till alla Arbetsförmedlingens resurser.

I dag har Arbetsförmedlingen 47 nationella kunder som både består av stora företag och organisationer. Ungefär hälften av dem, bland andra Swedbank, Clas Ohlson, H&M, ICA, Swedavia och Försäkringskassan, har också anmält sitt intresse att öppna sina verksamheter för ungdomar som står långt från arbetsmarknaden – det kan vara utrikesfödda, personer med funktionsnedsättning eller personer med rätt kompetens men som bor på fel ort. Under praktiken, som är handledd och som syftar till att lära praktikanten verksamheten, får de i gengäld hjälp av Arbetsförmedlingens olika verktyg och subventioner. Det kan röra sig om validering, praktik, kompletterande utbildning, flytthjälp med mera. För 2013 och 2014 finns överenskommelse om 13 000 arbeten eller praktikplatser.

- Vi skapar skräddarsydda lösningar för varje ungdom tillsammans med företagen och det är viktigt – ungdomarna behöver individuella åtgärder. Ungdomarna får vara på en arbetsplats och känna sig för, samtidigt som arbetsgivarna inte tar några risker, säger Soledad Grafeuille, ansvarig på Arbetsförmedlingen.

Hon berättar att cirka hälften av praktikplatserna övergått i riktiga jobb och att det har stor betydelse att ungdomar eller andra arbetssökande och arbetsgivare fått mötas och lära känna varandra.

- En utmaning för oss är flytta fokus från offentlig sektor till privat, för det är först i samarbete med de privata företagen som vi verkligen kan använda vår "verktygslåda". För företagen betyder det att de kan få hjälp med att nå sina mångfaldsmål och också arbeta med social ansvar. Vårt ansvar är att lära känna företagen och att hålla vad vi lovar, säger hon.

En "win-win"-situation

Naturligtvis är det upp till varje företag att engagera sig i den här typen av åtagande, att avgöra hur stort ansvar de ska ta eller har möjlighet att ta för att bidra till att unga människor får jobb, konstaterar Susanne Tillqvist från EY, som undersökt hur företagen ser på samarbetet.

- Men det är vår värld, vår jordglob och våra barn. Många har barn själva, vilket ökar viljan till engagemang, säger hon.

Med den hjälp som företagen får genom arbetsförmedlingens verktygslåda möjliggörs en investering som innebär att de

kan hjälpa unga människor ut på arbetsmarknaden. Samtidigt får de hjälp att finna rätt kompetens. Det blir lönsamt för företaget och lönsamt för samhället. Generellt märker hon också ett ökat intresse bland företagen för att ta ett socialt ansvar, att vilja bidra till samhället. På hennes eget företag EY har man till exempel gjort ett stort eget arbete för att se hur företaget utifrån sin kompetens kan göra just det. I dag använder EY till exempel sin kunskap i den ofta omtalade Malmöförorten Rosengård med att lära ut konsten att nätverka. I Tensta/Rinkebyakademin hjälper EY's medarbetare till med att utveckla unga i entreprenörskap och att skriva affärsplaner.

- En viktig parameter är att informera företagen om hur de kan bidra, men till sist handlar det om vilka värderingar man vill ha som företag, säger Susanne Tillqvist.

Farfars pension räddar familjen

Vid sidan av vårt samtal pågår utställningar, människor möts, ett seminarium är slut och ett annat börjar. Luften sjuder av samtal. Globala arbetsförmedlingar? Eller specialiserade arbetsförmedlingar för speciella behov – särskilt för dem som står långt från arbetsmarknaden? Och vad kommer den europeiska ungdomsgarantin att betyda? Den beslutades i december 2012 efter en snabb process – ”ovanligt snabbt för att vara EU”, som någon säger – och har beviljats sex miljarder Euro för att implementeras nationellt. Så trots allt verkar det finnas en del hopp om att jobb kan skapas, att företagen kommer att gå in i fler jobbskapande samarbeten, att sociala företag och innovationer är andra och relativt sätt nya sätt att minska arbetslöshet och skapa tillväxt.

Men långt från alla är optimistiska. Vid ett kafébord utanför konferensen stora mötesrum möter vi Pilar Rodrigues. När hon hör att vi är från Norge och Sverige avfärdar hon oss närmast. Vad vet vi om, som några lyckligt gynnade människor som bor i region som klarat sig så mycket bättre än många andra Europeiska länder?

- I Spanien är det idag vanligt att hela familjen lever på farfars pension, säger hon.

Utan tvekan hastar det att få de goda intentionerna att bli verkliga.

Projektchef Kaarina Latostenmaa leder Mood for Work som ser vad arbetsgivarna behöver av hjälp för att kunna anställa personer som haft mentala problem.

Arbetsgivare behöver hjälp med att anställa utsatta

Det är nödvändigtvis inte ovilja att anställa arbetstagare med nedsatta funktioner som styr arbetsgivarnas attityder. En målmedvetet insats under flera år i landskapet Satakunda i västra Finland med att stöda arbetsgivarna visar att de behöver fakta och praktisk rådgivning för att framgångsrikt kunna sysselsätta personer med till exempel mentala problem.

TEMA

10.12.2013

TEXT: CARL-GUSTAV LINDÉN

Detta är en växande grupp i samhället. Just därför är insatsen från myndigheternas sida så viktig, säger projektchef Kaarina Latostenmaa vid det nyss avslutade ESF-stödda Mood for Work. Det har jobbat med att sprida budskapet i Europa om nätverksbaserade arbetsgivarmodeller.

Modellerna för Mood for Work togs fram i det tidigare projektet Työmieli och tillsammans med europeiska partners som Klara Livet i Sverige har erfarenheterna presenterats i olika sammanhang, senast på Employment Forum i Bryssel i november. Utgångspunkten har hela tiden varit att titta på olika lösningar med en arbetsgivares glasögon.

Arbetsgivarna tänker samhälleligt

- Vi gjorde 120 intervjuer med arbetsgivare för att få veta hur de tänker. Attityderna var inte problemet utan de visste inte var de kunde få hjälp och stöd eller hitta stödpersoner. Arbetsgivarna tänker samhälleligt och anser att det är helt möjligt att sysselsätta specialgrupper, säger Latostenmaa.

Förutom yrkeshögskolan i Satakunda, där hon jobbar har arbetsgivarna och myndigheterna i regionen varit med om att driva projektet vars viktigaste resultat är att kunskapen om hur utsatta kan sysselsättas har spritt sig i breda kretsar.

Kaarina Latostenmaa är nu i startfasen för ett tredje projekt - Jengoilleen ("Komma i gängorna") - där fokus sätts på hur arbetsgivarna ska ta hand om funktionshindrade arbetstagar. Här handlar det om att med stöd av Arbetarskyddsfonden i Finland ta fram redskap som förmän skall kunna använda för att stöda personer som är på väg tillbaka in i arbetslivet från en längre sjukledighet.

Sattes igång innan krisen

Samtidigt är det klart att omständigheterna för detta arbete har förändrats sedan 2009 då det första projektet satte i gång.

- Vi har ju det allmänna ekonomiska läget. När vi började tala man fortfarande om arbetskraftsbrist, det får man inte höra nu.

Verkstaden och butiken i Ljubljana där Karocikel säljer begagnade cyklar som de reparerat och målat om. Kunder kan också komma in och reparera sina cyklar själva, med hjälp från personalen.

Begagnade cyklar ett sätt att hitta till arbetsmarknaden

Jasmina Smajić Šupuk från Slovenien var arbetslös i två år men hade erfarenhet från att arbeta i frivilliga organisationer som Amnesty International. När det inte fanns några arbetsgivare som ville satsa på henne beslöt hon sig för att skapa sin egen verksamhet – att ge andra jobb.

TEMA

10.12.2013

TEXT OCH FOTO: KAROBIKEL, BJÖRN LINDAHL

Idag leder hon en social verksamhet kallad Karocikel, som samlar in trasiga cyklar och reparerar dem.

- Jag fick idé från en tjej från Tirana i Albanien som jag mötte. Hon importerade begagnade cyklar från USA och startade ett företag som erbjuder folk att använda cyklarna gratis

och där inkomsterna kommer från reklam på cyklarna, säger hon.

- Men eftersom den idén redan hade tagits och finns i många andra europeiska städer, var jag tvungen att hitta på något nytt.

Idén blev att använda reparationen av cyklarna som ett sätt att få dem som står helt utanför arbetsmarknaden att lära sig det som behövs för att komma in på den.

- Vi arbetar med tre grupper: NEETS (ungdomar som varken studerar, har jobb eller praktik), migranter och 50+. Den senaste gruppen är den lättaste för de är ofta kunskapsrika och vet vad det innebär att arbeta. De har bara fallit ur arbetsmarknaden, genom att de diskrimineras eller av andra orsaker.

Migranterna kommer huvudsakligen från andra tidigare delar av Jugoslavien medan de unga som varken har jobb, eller befinner sig i praktik eller utbildning, är den tyngsta gruppen.

- Vi måste lära dem allt, från personlig hygien till att de inte får sova under undervisningen. Många av dem kröp bara ihop i ett hörn.

- Migranterna kunde å andra sidan vägra att arbeta på en lördag – den enda dagen då vi hade tillgång till en verkstad. För NEETs var det viktigaste att ändra sin inställning, att förstå att allting inte handlade om dem själva.

Idag är Karocikel en social verksamhet som har sex heltidsanställda och 15 personer som går i arbetsträning – att hitta

15 personer bland de 200 som de sökte upp var svårt, säger hon.

Men hur kunde hon övertyga de sloveniska myndigheterna att satsa 300 000 euro på ett projekt där hon, som arbetslös försökte starta en verksamhet där målet var att andra arbetslösa skulle få jobb?

- Svaret är att vi gjorde en väldigt bra affärsplan, svarar Jasmina Smajić Šupuk när vi träffar henne under en stående lunch på Employment Forum i Bryssel.

En skillnad för Jasmina jämfört med andra arbetslösa var att hon är gift med en framgångsrik affärsman som suckade: "Jasmina, du kan inte rädda hela världen. Du måste hitta något som lönar sig!"

- Till en början var jag orolig för att vi inte skulle få in några cyklar – idag letar jag efter utrymme för att lagra de hundra dratals cyklar vi får in varje vecka.

- Vi har två modeller: De cyklar som bara behöver någon enstaka reservdel fixar vi och säljer som de är. De som behöver mer arbete plockar vi isär, lackerar alla delarna var för sig och sätter sedan ihop dem. Vi kan specialproducera cyklar för ett hotell eller företag i en viss färg, säger hon.

- Målet är att verksamheten ska kunna drivas utan statligt stöd om några år. Redan idag tjänar vi tillräckligt med pengar för att köpa in alla reservdelar.

De som arbetar i Karocikel får lite mer än minimilönen i Slovenien och har alla andra rättigheter.

Färöarnas statsminister Kaj Leo Johannesen.

Kaj Leo Johannesen: Färöarnas utmaning är att behålla ungdomen

Sedan den 28 augusti har Färöarna bojkottats av EU och Norge i striden om sill och makrill i Nordatlanten. Färöiska fartyg får inte lossa dessa två fiskeslag inom EU. Paradoxalt nog innebär det ökade antal arbetstillfällen i EU, berättar lagman Kaj Leo Johannesen i en intervju med Arbeidsliv i Norden.

PORTRETT

10.12.2013

TEXT OCH FOTO: BJÖRN LINDAHL

Lagmannen leder regeringen, eller landsstyret på Färöarna. Kaj Leo Johannesen jämför EU:s och Norges bojkott med

den som Kuba utsatt för – men vill ändå snabbt förhandla fram ett frihandelsavtal med EU så fort konflikten är över.

- Fiskestriden med EU och Norge är inte en strid om sill och makrill, utan om vilka principer som ska gälla i Nordatlanten. Hur ska vi fördela bestånden när klimatändringarna gör att fisken får helt nya rörelsemönster? säger Kaj Leo Johannesen när vi träffar honom när han är på besök i Oslo.

Tidigare fotbollsmålvakt

Jämförelsen med Kuba känns lite apart, det är inte någon skäggig revolutionär som sitter i soffan på Grand Hotel, utan en intensiv man som på fotbollsmålvaktens vis lutar sig framåt för att ta emot nästa fråga. Svaren ges på skandinaviska pepprat med en del engelska uttryck. Kaj Leo Johannesen har varit lagman sedan den 26 september 2008. Han är också den förste lagmannen som fått förnyat förtroende av väljarna och kommer att sitta kvar i den positionen fram till den 29 oktober 2015. Historiskt intresserad som han är, och med en brokig yrkesbakgrund som fiskare, styrman, marknadsförare och fotbollsspelare på landslaget, ges alla datum i exakt form – som det historiska datumet den 12 september 1990, då Färöarna slog Österrike 1-0 i fotboll i sin alla första UEFA-kamp.

- Jag hade också glädjen av att spela mot Norge, på Ullevål. Då förlorade vi dessvärre 1-0. Det var Rune Bratseth som gjorde målet, säger han.

Kanske är det fotbollen som gör att Kaj Leo Johannesen både kan undra sig över hur civiliserade nationer som ligger i förhandlingar med varandra kan börja bojkotta en liten fiskerik nation på 49 500 invånare och samtidigt tala entusiastiskt om nya handelsavtal och det goda förhållandet till EU.

Fotbollsspelarna – i alla fall av den typen som är sportmanamässiga – kan spela en tuff kamp och ändå byta tröjor med varandra efteråt.

- Jag brukar jämföra med ett äktenskap. Även om man är oenig om vem som ska diska en dag så behöver man ju inte skiljas för det, skämtar han.

Bojkotten drabbar EU mest

Ett annat skäl är att bojkotten inte drabbar Färöarna i så hög grad som EU och Norge skulle vilja att den gjorde.

- Den betyder att det blir fler arbetstimmar som måste utföras på Färöarna och fler jobb i de stora moderna fiskfabrikerna vi har byggt upp. Det går ut över arbetsplatser i Danmark – som är tvungna att vara solidariska med EU. Men det betyder förstås också en del förlorade inkomster när du utesluter 620 miljoner av de invånare som har den bästa köpkraften.

Arbetslösheten på Färöarna är sedan tidigare relativt låg.

- Vi har generellt alltid haft en mycket låg arbetslöshet. När krisen slog in 2008 och 2009 kom vi som mest upp i 8,7 procent. Men nu ligger den på 4,6 procent. Vi har klarat oss relativt bra igenom den ekonomiska krisen. Vi arbetar förstås med att stabilisera samhället med andra reformer på olika

områden, som sjukvården och pensionerna. Pensionsåldern ska ökas till 70 år – den är 67 år idag. Färöarna är känd för sin höga pensionsålder, kombinerat med den höga andelen av befolkningen som är sysselsatt. Vi har alltid, tror jag, varit duktiga på att arbeta.

"Inte bara för våra blåa ögons skuld"

Färöarna ingår i Rigsfællesskabet som det kallas när man talar om Danmark, Grönland och Färöarna. De två självstyrande områdena står utanför EU och har många gemensamma utmaningar, men också stora skillnader. Även om befolkningens mängd är någorlunda lika stor – Grönland har drygt 10 000 fler invånare, så har Färöarna inte någon tvåspråkighet och mottar mycket mindre stöd från Danmark. Det så kallade bloktilskudet är på 630 miljoner danska kronor till Färöarna per år, medan Grönland får 3,6 miljarder kronor.

- Men Danmark ger ju oss inte 630 miljoner kronor bara för våra blåa ögons skull. De är ett avtal som gör bägge parter starkare. Small is beautiful and big is powerful, som jag brukar säga. Men vi har aldrig varit rädda för att ta över ansvaret för flera områden. Det som står närmast är lufttrafiken, säger Kaj Leo Johannesen.

Jämfört med Grönland, där debatten om ett lösrivande från Danmark är intensiv, så beskriver Kaj Leo Johannesen det som en fråga som slumrat in på Färöarna.

- 1998 var det sen stor stämning för det, efter bankkrisen. Då var det en del partier på Färöarna som ansåg sig lurade av Danmark. Samarbetet sedan dess har varit mycket konstruktivt, säger han.

Ungdomarna studerar i Danmark

Fortfarande reser de flesta ungdomarna till Danmark för att ta sin utbildning. Det är en period när de samtidigt ofta träffar en partner och stiftar familj. Den största utmaningen för Färöarna är att locka dem tillbaka igen efter att de bott sex år i Danmark.

- Befolkningen på Färöarna minskar inte så mycket. Nedgången sedan 2008 har varit på 60 personer. Men befolkningen blir äldre och det blir färre ungdomar. För att kunna locka hit dem så måste vi ha jobb att erbjuda, och då främst i fiskeindustrin.

- Men vill ungdomarna arbeta där? Är det inte en väldigt mansdominerad industri?

- Tiden när det stod 100 kvinnor vid sidan av varandra och rensade fisk är över. Idag är det allt mer teknik i fiskindustrin. Vi behöver folk med teknisk utbildning som kan betjäna maskinerna. Kvinnorna kan också arbeta inom försäljning och marknadsföring och det behövs många bioingenjörer för att utveckla nya produkter.

Fisken är ryggraden

Med 500 000 ton fisk i havet och det som Kaj Leo Johannesen beskriver de bästa förhållande för att odla lax någonstans, är det alltid fisket som kommer att vara ryggraden i Färöarnas ekonomi.

- Men idag tar vi bara hand om hälften av fisken. Det finns många biprodukter som vi inte utnyttjar och där vi måste vara mer kreativa. Om tio år kan värdet av biprodukter vara lika stort, eller större än värdet av fiskfiléerna.

Dessutom finns det den stora osäkra faktorn: letandet efter olja.

- Hittills har det borrats sju hål, alla torra. Men de hål som Statoil, Exxon Mobil, Dong och Atlantic Petroleum – som är det färöiska oljebolaget – ska borra i år blir väldigt spännande. För första gången ska man borra under det basaltlager som finns djupt under havsbotten. Jag tror på experterna som säger att om det görs ett fynd så kan det vara stort.

Lika rikt som Qatar

- Med vår befolkning på 49 500 så innebär det att vi kan vara lika rika som Qatar över natten. Vi har kikat på andra länder, Norge och Alaska och tagit det bästa ur deras oljelagstiftning. Det har fungerat bra hittills. Vi är konkurrenskraftiga och det arbetar redan 1500 färöingar inom oljenäringen trots att vi inte har hittat en droppe olja.

- Vi ska också se till att kommande generationer får en del av inkomsterna och kommer passa på att oljeinkomsterna fasas in på ett sätt så att det inte går ut över andra delar av ekonomin.

Tillsammans med en allt större turism, och då speciellt från kryssningsfartyg med Arktis som destination, blir behovet av utländsk arbetskraft allt större.

- Vi kan erbjuda någonting annorlunda. Dem som jag talat med säger att känslan när du kommer ut av flygplanet är unik. Det är en känsla av att vara "relaxed and unstressed", man sänker skuldrorna efter att ha varit här några dagar.

- Det är det här vi kan erbjuda: Naturens lynne, de starka färgerna, fyra årstider på en dag. Man kan gå på fjällturer och äta god mat. Vi satsar mycket på gastronomi.

60 kryssningsfartyg besökte Färöarna i år, landningsbanan på flygplatsen har förlängts till 1800 meter och det finns nu tre stora nya flygplan, därav en splitter ny Airbus som trafikerar Torshavn.

- Hittills har vi haft en bestämmelse om att utländsk arbetskraft bara kan användas om arbetslösheten är lägre än 3,5 procent. Utlänningsfrågorna hör till det som vi ska ta över ansvaret för från Danmark. Vi kommer att ändra gränsen till 6-7 procent, säger Kaj Leo Johannesen.

Stora investeringar

Flera stora investeringar i infrastruktur, sjukvård och skolor ska göras de kommande fem åren.

- Genom att erbjuda mer högskoleutbildning här på Färöarna behöver ungdomarna bara studera tre år i Danmark. Då är chansen att en större andel av dem kommer tillbaka högre. Vi ska bygga en ny högskola för 500 miljoner kronor

- Vi ska också bygga två nya tunnlar under havet för att binda ihop huvudstadsområdet med Eysteroy och med Sudroy. Redan idag är 85 procent av befolkningen sammanbunden genom tunnlar. Det är mycket mer ekonomiskt med tunnlar än färjor, som blivit väldigt dyra att driva på grund av det höga oljepriset, underhåll och kostnaden att skaffa nya fartyg. Ungdomarna vill inte ha färjor. Min generation är kanske den sista som accepterar det. Ungdomarna vill snabbt kunna komma fram och tillbaka till Torshavn.

Kaj Leo Johannesen är övertygad om att konflikten med EU kommer att lösas – kanske redan innan jul och det verkar närmast som om den har piggat upp färöingarna.

Inte första gången

- "Naken kvinna lär sig att spinna", som du vet. Detsamma skedde 1964. Färöarna var det enda nordiska landet som levererade fisk till Storbritannien under andra världskriget och åren efteråt fortsatte det vara vår viktigaste exportmarknad. Men 1964 kunde inte de brittiska fiskarna acceptera att vi kom med så mycket fisk och vi stängdes ute. Men det blev inte någon kris. Quite the opposite. Vi hittade snabbt nya marknader.

- På samma sätt är det idag. Vi säljer vår sill och makrill till Fjärran Östern, Ryssland och Afrika. Det finns flera afrikanska länder som har större köpkraft än vad länderna i södra Europa har idag.

Islands ordförandeskap 2014: Maskuliniteten står i fokus

Island tar över ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet vid årsskiftet. Under ordförandeskapet ska ministerrådet bland annat fokusera på arbetsmarknadsfrågor, män och maskulinitet samt avskaffandet av gränshinder i Norden.

NYHET

10.12.2013

TEXT: GUÐRÚN HELGA SIGURÐARDÓTTIR

Det nordiska samarbetet om arbetsmarknadsfrågor firar 60-årsjubileum i maj 2014. Under jubileumsåret får bekämpningen av arbetslösheten bland unga och andra utsatta grupper hög prioritet. Långtidsarbetslöshet och samspelet mellan utbildning och arbetsmarknad står också i fokus.

En jubileumskonferens kommer att hållas i Reykjavik i oktober. På konferensen kommer aktuell forskning att presenteras, liksom resultatet av samarbetet kring undanröjandet av administrativa hinder för fri rörlighet samt framtida utmaningar. Samtidigt hålls ett ministermöte och ett samrådsmöte mellan arbetsmarknadsparterna.

Nytt gränshinderråd

Island ska omorganisera Gränshinderforumet och skapa ett Gränshinderråd. Rådet ska arbeta under ledning av före detta ministern och parlamentsledamoten Siv Friðleifsdóttir.

Målet med Gränshinderrådet är att avskaffa gränshinder och verka för en öppen och välfungerande gemensam arbetsmarknad. Rådet ska avskaffa fem till tio gränshinder per år för att underlätta gränsöverskridningen för de 70.000 människor som dagligen korsar gränserna inom Norden.

- Människor och företag ska kunna korsa våra gränser på lika villkor och så fritt som möjligt, sa välfärdsminister Eygló Harðardóttir under Nordiska ministerrådets session i Oslo nyligen.

En nordisk konferens om utbildnings- och praktikmöjligheter vid företag och institutioner planeras också. Konferensen ska rikta uppmärksamhet mot hur skolsystemet bättre kunde kopplas till näringslivet för att ge unga yrkesträning på arbetsplatserna.

Island och de övriga länderna i Norden har tidigare gett företagen möjlighet att ta in lärlingar som en del av yrkesutbild-

ningen, men den trenden har minskat bland annat på grund av sämre ekonomi. Nu skall man diskutera utvecklingen.

Jämställdhet viktig fråga

Jämställdhet kommer naturligtvis också att finnas på agendan under 2014. Både deltidsarbete, lika lön, en könsuppdelad arbetsmarknad samt koordinering av arbete och familj kommer att diskuteras.

Seniorrådgivare Ingi Valur Jóhannsson vid välfärdsministeriet på Island säger att man under konferensen bland annat kommer att presentera resultaten från en ny undersökning om varför kvinnor hellre väljer att arbeta deltid än män.

Intressant blir också konferensen om maskulinitet och maskulinitetsstudier i Norden som planeras äga rum i juni 2014. Två berömda maskulinitets- och könsforskare blir huvudföreläsare under konferensen; den australiensiska professorn Raewyn Connell från University of Sydney och den amerikanske professorn Michael Kimmel från State University of New York.

- Norden har en särställning i världen och har lett utvecklingen med tanke på jämställdhet mellan könen, säger projektledare Ásta Jóhannsdóttir, som har hand om planeringen av konferensen för NFMM, Nordisk förening om män och maskulinitet.

Hon poängterar att maskulinitetsstudier också har en särställning i Norden, kanske på grund av pappaledigheten.

- Ofta talar man om Norden som ett större välfärds- och jämställdhetssamhälle än på andra håll i Europa. Därför tyckte vi att det var viktigt att fokusera på maskulinitet, fortsätter hon.

Ásta Jóhannsdóttir hoppas på åtminstone 150 deltagare i maskulinitetskonferensen. Och hon är optimistisk. Hon har redan fått 87 sammandrag av olika rapporter från föreläsare runt om i världen.

Jesper Brask Fischer, Erik Ullenhag, Solveig Horne och Janne Metsämäki

Utrikesfödda är en viktig arbetskraftsresurs

Arbete och språkfärdigheter räknas som avgörande för att integreras i ett land. Men det är inte självklart att det räcker med arbete, visar en ny rapport som presenterades i Stockholm den 28 november på en konferens om inkluderande arbetsliv för utrikes födda.

NYHET

10.12.2013

TEXT: GUNHILD WALLIN, FOTO: MARTINA HUBER/REGERINGSKANSLIET

-Utmaningen är att gå från arbete till vidare integration, sade Line Eldring från norska forskningsstiftelsen Fafo och projektledare för rapporten "Labour migrants from Central and Eastern Europe in the Nordic Countries" som gjorts på uppdrag av Nordiska Ministerrådet.

Tillsammans med forskningskolleger från danska FAOS, svenska SOFI, isländska CIRRA och polska CMR hon hon som projektledare tittat på invandringsmönstret från centrala och östra Europa till de nordiska länderna. Totalt rör

det sig uppskattningsvis om mer än 600 000 arbetare mellan åren 2004 till 2011. Forskarna har studerat hur arbetsmarknaden påverkas av nationella lagar och regler, kollektivavtal och lokala arbetsmarknadsförhållanden och jämfört arbetsvillkor för polska arbetare i Oslo, Köpenhamn och Reykjavik. Sedan EU-utvidgningen har det skett en stark ökning av polska arbetare i framför allt Norge och på Island.

En av tankarna är att förstå den ekonomiska och institutionella dynamiken kring arbetskraftsinvandring, men också

de utmaningar som integrationen innebär för nuvarande arbetsmarknadsstrukturer och värdländer.

Line Eldring illustrerade utmaningen som de nordiska länderna står inför och som visar att integration är mer komplicerat än att ha ett arbete genom ett citat från en lettisk arbetstagare stationerad i Oslo. "Vi tror inte att vi någon gång kan bli fullvärdiga medlemmar i Norge".

Konferensen handlar om just detta – hur kan de människor som kommer till Norden inkluderas i arbetslivet? Den är en i raden som arrangerats under det svenska ordförandeskapet där ett fokusområde varit ungas arbetsliv och villkor. I maj hölls en stor konferens om ungdomsarbetslöshet på Fryshuset i Stockholm och tidigare i höst behandlade en konferens ungas arbetsmiljö. Den här gången låg fokus på utländsk arbetskraft och hur de som kommer till de nordiska länderna kan integreras i arbetslivet. Flera nordiska ministrar och andra aktörer inom arbetsmarknads- och integrationsområdet var på plats.

En konkurrensfördel

-Allt färre ska försörja allt fler och våra utrikesfödda är en viktig arbetskraftsresurs som vi måste ta vara på. De innebär också en viktig konkurrensfördel. Därför är det viktigt att träffas och utbyta erfarenheter och se till att jobben också kommer de utrikesfödda till del, sade Elisabeth Svantesson i en intervju inför konferensen.

Konferensen presenterade en gedigen faktabank om hur migrationen ser ut, både genom ovannämnda rapport men också genom "Nordisk fickfakta, statistik om integration 2013", som också släpptes på konferensdagen. Den bygger på ett samarbete mellan de nordiska länderna som startade 2011 och ger en bild av hur sysselsättningen ser ut i de nordiska länderna för inrikes och utrikes födda, samt personer som är inrikes födda med två utrikesfödda föräldrar. Ämnesrådet Monir Dastserri från svenska arbetsmarknadsdepartementet gav smakprov på innehållet som visar både på likheter och skillnader i invandringsmönster och sysselsättningsgrad. I samtliga nordiska länder är det invandrare från Afrika som har lägst sysselsättningsgrad, följt av invandrare från Asien. Utrikesfödda ungdomar tillhör också oftare gruppen Neet, det vill säga saknar både arbete, praktik och deltar heller inte i utbildning.

Lägre sysselsättningsgrad bland utrikes födda

Visserligen visar ny svensk statistik att tre av fyra nya jobb som skapats i Sverige sedan 2006 har gått till människor med utländsk bakgrund, men ändå har arbetslösheten ökat bland de utrikes födda jämfört med inrikes födda. Också i andra nordiska länder har invandrare lägre sysselsättningsgrad än de som föds i respektive land. Därför är det viktigt att lyssna och lära av varandra, inte minst med tanke på de demografiska utmaningar som väntar.

Att nyanlända så fort som möjligt ska lära sig språket och komma i arbete står på agendan i alla de nordiska länder-

na. Arbetet ses som ingången till att bli en del i ett samhälle och för att få ett arbete är det nödvändigt att kunna språket i det land där man vill verka.

I Finland erbjuder man hemspråksundervisning för barn både i förskola och i grundskola. Man erbjuder också aktiva stödåtgärder för att lära svenska eller finska, berättade Janne Mesämäki från Finland. I Danmark har man också fokus på danskundervisning, men man arbetar också med att förmå arbetsmarknaden att öppna sig mer för nyanlända. Man betonar också föreningslivet- och det civila samhällets betydelse för integration.

-Arbetsplatsen är en av de viktigaste sociala sammanhangen, men man måste kunna språket. Saknar man det är det svårt att få fotfäste på arbetsmarknaden, sade statssekreterare Jesper Brask Fischer.

I Norge konstaterar man att det finns en växande grupp ungdomar, särskilt pojkar, med utrikesfödda föräldrar som hamnar utanför den för arbetslivet så avgörande gymnasieskolan.

-Vi har därför en 3-årig satsning eller "dugnad" vi kallar "Ny giv" där vi motiverar ungdomar att gå på gymnasiet. Vi uppmuntrar också föräldrarna, berättade Solveig Horne, Norges barn-, jämlikhets- och integrationsminister.

Fikabordet som läroplats

Erik Ullenhag berättade om hur den svenska integrationspolitiken lagts om. Förr var det förbjudet för en asylsökande att arbeta. Det är det inte längre.

- Vi har lagt om integrationspolitiken i grunden och har mer fokus på jobb än som tidigare omhändertagande. Numera möter en nyanländ inte längre socialtjänsten utan arbetsförmedlingen. Det är en viktig perspektivförskjutning. Vi lägger också om svenskundervisning för invandrare så att man ska kunna ha en egen lön att leva på i kombination med att man lär sig svenska och vi fortsätter att kombinera svenskundervisning med praktik. Vi vill ta vara på möjligheten det ger att sitta vid ett fikabord och samtidigt lära sig svenska, säger Erik Ullenhag.

Vid flera tillfällen återkom han till de attityder som sätter inkludering i ett vidare perspektiv än det viktiga språket och möjligheten till arbete och betonade betydelsen av att komma till rätta med främlingsfientligheten för att kunna integrera utrikesfödda.

-Vi får inte acceptera att hatet och intoleransen smyger sig på och tillåts bli en del av vardagen. Vi som tror på ett öppet och tolerant samhälle – och vi är i en absolut majoritet – får inte luta oss tillbaka och bara titta på, sade han.

Ger statistiken en rättvis bild av ungdomsarbetslösheten?

Skillnaderna är stora mellan de nordiska länderna både i hur hög ungdomsarbetslösheten är och hur länge den varar. Men beror en del på skillnaderna på hur statistiken utformats och ligger verkligen Sverige och Finland sämst på alla områden?

NYHET

10.12.2013

TEXT: BJÖRN LINDAHL

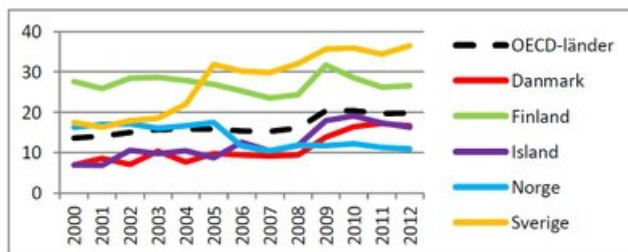
En ny nordisk jämförelse, Unga i arbete i Norden, går i djupet i frågan och ser på hur fyra olika faktorer kan förklara nivåskillnaderna:

- Efterfrågan på arbetskraft
- Hur utbildningssystemet är utformat
- Hur flexibel arbetsrätten är
- Lönenivån för ungdomar

Åsa Olli Segendorf, som gjort utredningen, slår fast att systemen med lärlingar gör en stor skillnad i hur hög andel av ungdomarna som klassas som sysselsatta. Enligt ILO:s statistik räknas lärlingar som sysselsatta eftersom de får lön under utbildningstiden.

I Danmark är nästan var fjärde sysselsatt ungdom en lärling, på Island och Norge är det runt tio procent, medan andelen i Sverige är försumbar. Samtidigt kan inte skillnaden i lärlingssystemen förklara hela skillnaden i arbetslöshet.

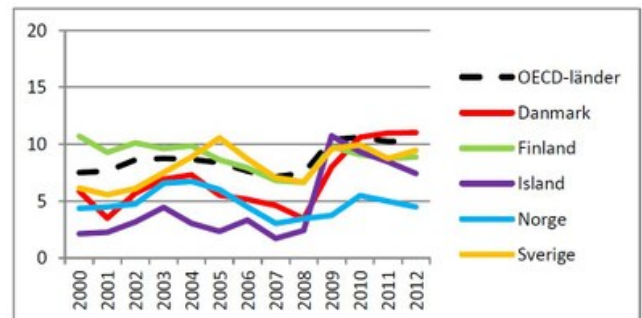
De siffror för ungdomsarbetslösheten som möter oss i medierna är ofta att Sverige och Finland har de högsta talen. Skillnaden är störst för den yngsta åldersgruppen 15-19 år:

Arbetslöshet 15-19 år. Källa: AKU, OECD

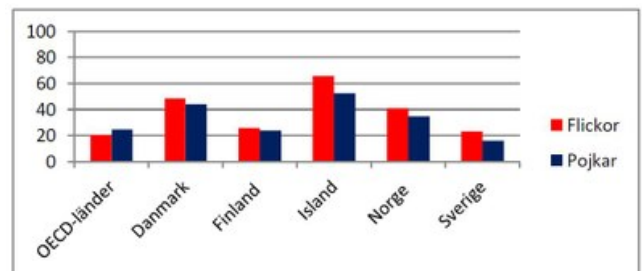
Jämför man däremot en äldre ungdomsgrupp, de som är 25-29 år, är arbetslösheten överlag mycket lägre. Samtidigt ligger den betydligt högre i Danmark, medan Sverige och

Finland har lägre tal än för OECD-länderna som grupp. Finanskrisen 2008 märks tydligt i statistiken för Danmark och Island. Norge har fortfarande mycket låg arbetslöshet:

Arbetslöshet 25-29 år. Källa: AKU, OECD

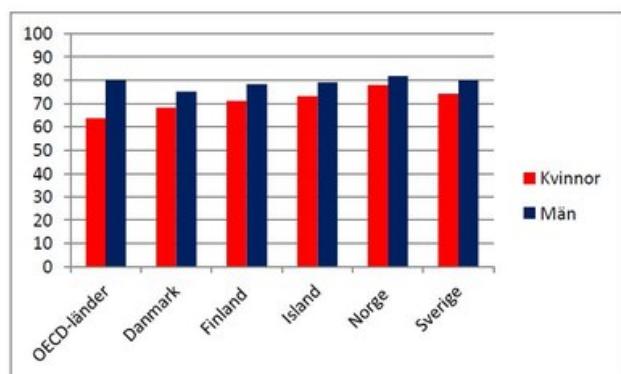
Om man istället för att se på arbetslöshet ser på sysselsättning så är den högre i Norden än för OECD i åldersgruppen 15-19 år. En annan skillnad är att flickor i den åldersgruppen arbetar mer än pojkarna, vilket inte är fallet i OECD:

Sysselsättningsgrad 15-19 år 2012. Källa: AKU, OECD

Island skiljer sig ut med en mycket hög andel av ungdomar i åldern 15-19 år som arbetar deltid medan de studerar.

Ser vi på den äldre åldersgruppen 25-29 år har skillnaderna jämnats ut, samtidigt som männen arbetar mer än kvinnorna:

Sysselsättningsgrad för kvinnor och män, 25-29 år, 2012

Enligt rapporten är det Sverige som har de minst flexibla arbetsrättsliga förhållandena för ungdomen. Samtidigt är lönespridningen minst.

Unga arbetstagare har en konkurrensnackdel jämfört med medelålders på arbetsmarknaden eftersom de har mindre erfarenhet och därmed oftast en lägre produktivitet.

- Om inte produktivitetsskillnaden kompenseras genom lägre ingångslöner för unga kan det medverka till att den relativa ungdomsarbetslösheten blir högre eftersom arbetsgivarnas personalkostnader ökar, skriver utredaren Åsa Olli Segendorf.

Att hitta statistik för hur hög lön ungdomarna får generellt är nästan omöjligt, eftersom minstalönerna - som oftast är det ungdomarna erbjuds - sätts i förhandlingar mellan arbetsgivare och fackföreningar och inte som minimilöner genom lagstiftning, som i de flesta länder i Europa.

En nordisk studie för anställda inom service- och försäljningsyrken 2011, visar emellertid på ganska stora skillnader mellan länderna, framförallt vad gäller Island.

Land	Lägstalön
Danmark	18 946
Finland	15 888
Island	10 715
Norge	21 026
Sverige	17 325

Lägstalönen är i SEK och har köpkraftskorrigerats

Rapporten ger inte det slutgiltiga svaret på vad skillnaderna i ungdomsarbetslösheten mellan länderna beror på.

- Men möjliga förklaringar är att de institutionella skillnaderna i lärlingssystemen ger olika god arbetsmarknadsanknytning, att länderna har olika flexibilitet i arbetsrätten, att olikheter i lägstalönenivåer spelar roll och att arbetskraftsefterfrågan skiljer sig mellan länderna skriver Åsa Olli Segendorf.

Sveriges transportbransch ser på allmängiltiga kollektivavtal

Den svenska modellen håller inte längre. Transportbranschen är så ansatt av osund konkurrens att vi måste överväga att införa allmängiltiga kollektivavtal.

NYHET

10.12.2013

TEXT: KERSTIN AHLBERG, REDAKTÖR EU & ARBETSRÄTT

Det menar ledningarna för Svenska Transportarbetareförbundet och arbetsgivarorganisationerna Transportgruppen och Biltrafikens arbetsgivarförbund, som nu planerar en gemensam resa till Norge och Finland för att studera deras system för allmängiltigförklaring. Men andra fackförbund och arbetsgivarorganisationer håller emot. I Sverige och Danmark är kollektivavtalen bindande enbart för arbetsgivare som frivilligt ansluter sig till dem. I de övriga nordiska länderna, liksom i de allra flesta EU/EES-länder, har man så kallade allmängiltiga kollektivavtal. Det innebär att alla arbetsgivare inom avtalsområdet blir tvungna att ge sina anställda de löner och andra villkor som kollektivavtalet slår fast, vare sig de vill eller inte.

Det har länge rått en närmast öronbedövande enighet mellan parterna på den svenska arbetsmarknaden om att Sverige inte ska slå in på den vägen. Det vore främmande för den svenska modellen. Under 2013 har det dock blivit uppenbart att det finns sprickor i enigheten.

Vid ett seminarium under den så kallade politikerveckan i Almedalen i somras framhöll Svenska Transportarbetareförbundets ordförande Lars Lindgren att kollektivavtalens ställning börjar bli så försvagad att man måste börja fundera på att införa allmängiltiga kollektivavtal i Sverige. Det är inte förvånande att just han var den första att ta upp saken. Av alla branscher tycks det vara transportbranschen som är hårdast utsatt för osund konkurrens. Fackförbund och arbetsgivarorganisationer är överens om verklighetsbilden och beskriver två huvudproblem.

Strider mot cabotagereglerna

Det ena är att transportföretag från andra länder kör permanent inrikestrafik i Sverige med förare som har anställningsvillkor enligt lagen i registreringslandet, fast det strider mot de så kallade cabotagereglerna. De tillåter de utländska företagen att köra inrikestrafik i begränsad utsträckning för att de inte ska behöva köra tillbaka med tomma bilar, men inte att de gör det hela tiden. Fusket med cabotagereglerna

kan dock inte lösas genom att kollektivavtalen görs allmängiltiga. Det som krävs här är mer effektiva sanktioner och att polisen tar brott mot reglerna på allvar och ingriper, menar fackförbund och arbetsgivare.

Det andra problemet rör taxibranschen. För ett taxiföretag är det ett verkligt kap om det får avtal med en kommun eller ett landsting om så kallade samhällsbetalda resor, det vill säga att köra färdtjänst för sjuka och funktionshindrade kommuninvånare. Men eftersom dessa kontrakt tilldelas de företag som ger in de lägsta anbudena går det numer inte att vinna en upphandling om man betalar sina förare kollektivavtalsenliga löner. Vilket i sin tur innebär att allt färre taxiföretag vill ansluta sig till kollektivavtalen. Det är det problemet som allmängiltiga kollektivavtal eventuellt skulle kunna lösa.

Motståndet stort

Vid seminariet i Almedalen fick Lars Lindgren försiktigt understöd av ordförandena i Facket för service och kommunikation (SEKO) och IF Metall, som instämde i att allmängiltiga kollektivavtal skulle kunna vara en lösning för vissa förbund. När debatten har gått vidare under hösten har det dock stått klart att motståndet både bland fackförbunden och på arbetsgivarsidan fortfarande är stort. Andra fackförbund har inte alls lika stora svårigheter att hävda kollektivavtalens ställning som Transport har, och det finns en rädsla för att den fackliga organisationsgraden ska sjunka om kollektivavtalen blir allmängiltiga.

Men parterna i transportbranschen står på sig. Efter årsskiftet kommer ledningarna för Transportarbetareförbundet, Transportgruppen och Biltrafikens arbetsgivarförbund att göra en gemensam studieresa till Norge och Finland för att se hur det fungerar där. Det norska och det finska systemet skiljer sig mycket från varandra. I Norge används allmängiltigförklaring bara när man har konstaterat att en bransch är särskilt utsatt för det som man kallar social dumping, och det är då enbart vissa bestämmelser i kollektivavtalet – vanligtvis de som rör lön och arbetstider – som görs

allmängiltiga. I Finland däremot blir alla riksomfattande kollektivavtal som har en viss täckningsgrad allmänt bindande, och i praktiken täcks nästa hela arbetsmarknaden av sådana avtal.

Debatten om hur det skulle kunna se ut i Sverige lär fortsätta.

Direkte fra Roma: Berlusconi er ute. Hva nå Italia?

- Dette er slutten på en epoke, sier Susanna Camusso, generalsekretær i Italias største fagforbund CGIL, til Arbeidsliv i Norden: "E' la fine di un'epoca."

KOMMENTAR

27.11.2013

TEKST: BERIT KVAM

Det er slutten på en epoke der de personeide partiene har vært toneangivende, med sjefspatriarken, pater patrone i spissen, som styrer som han vil, enten han heter Beppe Grillo eller Silvio Berlusconi. Men selvfølgelig, Berlusconi er den sentrale figuren. Det er han som har sittet mer eller mindre kontinuerlig ved makten i løpet av de to siste tiårene, og det er det Berlusconiana som har vokst opp rundt ham som fargelegger denne epoken som Camusso spår slutten på.

- Berlusconiana? Det er den kulturen som har gjort at mange unge jenter i dag ønsker seg nye bryster til 18-årsdagen sin, forklarer damen i godtebutikken min.

Partier har kommet og gått de siste ukene. Berlusconi har gjenopplivet Forza Italia mens det tidligere PDL, Il popolo della libertà, er blitt delt med mye følelser og gråt, mellom dem som støtter Berlusconi, og utbryterne som har startet et nytt parti, Nuovo Centrodestra, Nye sentrumhøyre, som er en del av regjeringen Enrico Letta.

Også i dag er det Berlusconis dag. TV-kanalen RAI 3 begynte som vanlig med debatt: et studio med folk for og imot, som snakker i munnen på hverandre. Men noe nytt skjedde:

- Skam, skam, skam, roper en liten folkemengde som er samlet foran mikrofonen utenfor en bedrift nord i landet: Her legges det ned arbeidsplasser i tusentalls. Folk som har viet livet sitt til jobben står plutselig uten en fremtid. Så snakker dere om Berlusconi? Snakk om arbeid til folk. Det er det som er viktig, raser den lille folkemengden.

- Ja, enig, sier programleder og snakker videre, om Berlusconi. Med en arbeidsløshet på 12,5 prosent og ungdomsledighet på over 40 prosent, er fattigdommen økende, uten at det skaper furore.

Det er snart fire måneder siden Høyesterett avsa fellende dom mot Berlusconi, og dømte ham til 4 års fengsel. Det er derfor på tide, sier mange, at politikerne viser at loven er lik for alle og at Severinoloven, oppkalt etter Paola Severino,

Italias første kvinnelige justisminister og minister i regjeringen Monty, at loven som parlamentet vedtok for snart et år siden, også skal gjelde Berlusconi. Severinoloven sier blant annet at hvis du er dømt for lovbrudd i høyeste rettsinstans og får en dom mot deg på mer enn to år, er du ikke politisk valgbar og kan ikke sitte i parlamentet. Motstanderne hevder at dette er å gi loven tilbakevirkende kraft og at loven er utformet for å ramme Berlusconi.

- Jeg har ikke sovet på tre netter, sier han selv på Forza Italias nettsider, og da tenker jeg ikke på meg selv, sier han, men generelt på dette angrepet på friheten, «contro la libertà», i Italia.

Hva nå Italia?

- Berlusconi blir ikke borte, så lenge det er liv vil han kjempe i eller utenfor parlamentet, spår damen i godtebutikken.

- Dette er slutten på en epoke, men jeg vet ikke hva som kommer, sier Susanna Camusso, lederen for Italias LO.